

Смағұлова А.

**Аға тағылымы / А. Смағұлова // Орталық Қазақстан.-
2005.- 19 наурыз.**

Евней аға десе, елең етпейтін қазақ жоқ. Нар тұлғалы, жомарт жүректі, жаратылыс бір бойына бар қабілетті үйіп бере салған Евней Арыстанұлы тірі болса, сексеннің сеңгіріне толар еді-ау!

Ол кісінің тағдыры - ешкімді қайталамайтын ғажап тағдыр. «Сексен жасап, сегіз сөз қалдырмаған, әлдекімнің тағдыры бұйырмағын» (Мұқағали) дейтіндей емес. Артына өрнекті сөз, өнегелі із қалдырған Евней Арыстанұлы Бөкетовті ел болып еске алып жатқанымыз - соның айғағы.

Қарағанды мемлекеттік университетімен, оның ішінде тарих факультетімен шығармашылық байланысы жылдан-жылға кеңейіп келе жатқан №77 мектеп-балабақша кешенінде өткен кіші ғылыми конференция ғалымның 80 жылдығына арналды.

ҚарМУ-дың тарих факультетінің ғалымдар тобы тебірене толғанып, әсер ұрпаққа ұстаз сыйлаудың үлгісін көрсетті.

«Евней Арыстанұлы туралы айту оңай да, қиын да. Оңай болатыны, ұлы адам туралы материалдың молдығы. Қиын болатыны, аса дарынды адамның даралық - қасиетін кейінгі ұрпаққа өз дәрежесінде таныта аламыз ба?», - деп тебіренді бүгінгі күні өзі де археология, этнология және Қазақстан тарихы кафедрасының меңгерушісі болып отырған ғалым Нұрсахан Ахметқызы Бейсенбекова. "Ғылымның көптеген саласында қалдырған еңбектері — оның өлмес өмірінің куәсі. Бірғана химия саласында 270-тен астам еңбегі бар екен. Менделеевтің кім екенін білесіздер. Сол кезде Менделеев туралы жазу екінің бірінің қолынан келе бермегені және ақиқат. Әу баста әдебиетші болуды армандаған ағамыз «Атан қомында туған адам», «Шоқанның қасиетті ісі», «Досқа алты хат» тәрізді очерк, эссе, өмірбаяндық повесть жазып, В. Шекспирдің «Макбеті» мен «Юлий Цезарын», Э.Золя, И.Вазов, В. Маяковскийден еңбектер аударып, сөз өнерінде де өз белгісін қалдырып кетті.

Қазақ тілінің өз жерінде егей болып бара жатқанын байқап, тоталитарлық жүйе кезінде мәселе етіп көтере білді.

Ерекше қасиеті қайырымдылығында еді. 31 жыл бірге жұмыс істегенде байқағаным, көрген сайын амандықтан кейінгі сөзі: «Батыр, жағдайларын қалай?» болып келетін.

Әлкей Марғұланмен дос болған. Тарихи ескерткіштерді қалай қазу керек, онда кімдер жатыр деген мәселе де ғалым назарынан тыс қалған жоқ. Қ.Сәтбаев, Ә.Марғұланмен достығы ұлтын сүюдің үлгісі десем, артық айтқандық емес.

«Ленинская сменадағы» Е. Бөкетовті қаралап жазылған солақай мақала қызметтен кетуіне әкелді. «Аққа күйе жұқпайды» дегендей, міне, бүгін тот баспаған асыл күйінде ортамызға оралды».

Нұрсахан Ахметқызының ғалымға тән терең ойлы пікірі кімді болса да

жайбарақат қалдырған жоқ.

Ғалымның інісі, Е. Бөкетов атындағы мұражай директоры Қамзабай Бөкетов: «Туысқаны ретінде айтарым, 14 ағайындыдан бесеуіміз ғана тірі қалдық.

Көзі ашық болмаса да, көкірегі ояу әкеміз бізді орыс мектебіне берді. Алғашында орыс балаларынан жәбір көрсе де жасыған жоқ, оқи берді. Бір жылдан кейін шешемізге аудармашы болуға жарады. Бізді оқытқан өте мейірімді апалы-сіңлілі Анна, Мария Ивановалар еді. 7-сынып бітіргенше ағам Ыбырай деген туысқанымыздың қолында тәрбиеленді. Оқу озаты, қоғамдық жұмыстардың белсенді ұйымдастырушысы болды.

Ұлы Отан соғысы жылдары ер-азамат майданға кеткенде, бала оқытты. Соғыстан соң ҚазМУ-ге оқуға келген ол жанашыр ағайын ақылымен тау-кен институтынан бір-ақ шығады. Одан әрі өздеріңіз білетін өмір жолы қалыптасты» деп жас ұрпаққа аталарының өмір жолын баяндап берді.

Факультет деканы Шотбақова Ләззат Қасымқызы болашақ студенттерге факультет жайлы жан-жақты баяндап, болашақ абитуриенттерге ақ жол тіледі.

Нұрсахан Ахметқызы мен Қамзабай Арыстанұлы сұрақтарға жауап бере отырып ғалым мерейтойы қарсаңында орындалып жатқан іс-шаралар жайынан көпшілікті хабардар етті.

Кешке жыр-шашуын ала келген ҚарМУ-дың тарих факультетінің студенті Данияр Күзенбаев ән салса, №77 мектеп-балабақша көшенінің 11 сынып оқушысы облыстық «Күй-қайнары» фестивалінің жүлдегері Ақтаев Медет «Көңіл толқынымен» жауап қайтарды. Жас әнші 1-сынып оқушысы Аманбек Фаризаның орындауындағы «Ағатайым» әні көңілді бір серпілтіп тастады.

Конференцияда пікір айтқан басқа да ғалымдар, ұстаздар болды. Е. Бөкетовтің өмірі мен өнегелі ісі оқушыларға адамгершіліктің, еңбексүйгіштіктің, халқына қызмет етудің үлгісін көрсетті. Сол күні конференциядан әр оқушы, әр ұстаз рухани байып қайтты. Соның бірі - өзім.